Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

26 (441)
27 червня 2013 р.

**Не закохуйся в обличчя,
не закохуйся в вбрання,
а закохуйся в ту душу,
що потрібна для життя!
Бо краса – це сон зрадливий,
раз насниться та й нема.
А душа – це все на світі,
що потрібно для життя.**

Богдан СТУПКА

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

КАРАВАН ІСТОРІЇ НЕ ЗБИТИ З КУРСУ...

Якось спокійно і без бравад відзначили в Україні вже історичну дату – річницю початку німецько-радянської війни. Щоправда, в усіх ефірах лунали тужливо-щемні російські й українські мелодії, у передачах вдалися навіть до документалістики, намагаючись показати трагічну реальність, у якій опинився український народ у ті доленосні історичні моменти. Без права вибору, бо і совіти, і німці були окупантами, без своєї держави, яка б справді бажала його захистити. А бездержавні нації нидіють під пресом державних, які намагаються їх поглинути, а чоловіків використовують як гарматне м'ясо, стверджує Ігор Копотієнко.

Ця думка – ілюстрація долі українців у воєнному лихолітті. Втрати українського народу ніхто не рахував, з ними ніхто не рахується донині. Це ж президентові Росії В. Путіну належить сумновідомий імперсько-амбітний вислів: «Ми і бєз України побєділі би...»

І це при тому, що нині навіть зазомбованому табачниківським трактуванням історії учневі відомо, що Україна понесла у тій війні найбільші втрати, що на фронтах, у пекельному казані людовбивств згоріло до 14 мільйонів українців, тоді як втрати всього СССР становили 26,6 мільйона людських життів. Із 41,7 мільйона людей, які після голодомору 33-го, політичних репресій, мешкали до війни в УССР на 1945-ий рік залишилося тільки 27,5 мільйона осіб (про одного з невизнаних героїв – українця Юрія Коваленка читайте на 3 стор.).

Це щодо імперсько-амбітних заяв про те, хто і без кого переміг би. Але український народ у часі лихоліття свій вибір зробив.

30 червня 1941-го у столиці Західної України Львові був проголошений Акт відновлення Української Держави (чит. 2-гу стор.). Попри застереження, спротив, репресії окупантів українські націоналісти проголосили Акт саме **відновлення держави.** Цим потверджуючи віковічну тяглість української державності від княжих, козацьких часів до УНР Карпатської України. Про це йшлося після поминальної панахиди на урочистому вічу в Дем'яновому Лазі на Зелені свята. Народний депутат Олександр Сич, голова Всеукраїнського братства ОУН–УПА Богдан Борович, заступник міського голови Михайло Верес та інші говорили про долю бездержавної нації у конфлікті світових потуг, про державницький чин українських націоналістів 30 червня 1941 року.

Але чому не визнає її наш північний сусід? Для нього вона – як кістка в горлі, й Москва робить усе, аби унеможливити становлення й утвердження Української Держави. А заявами на кшталт Путінської принижує весь український народ – живих, полеглих, мертвих і ще не народжених українців. Але караван історії, **Української історії,** – йде. І його не збити зі шляху імперсько-амбітними окриками.

Богдан ВІВЧАР

28 ЧЕРВНЯ – ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

ВАРТИЙ НАСЛІДУВАННЯ

У Народному домі «Просвіта» пройшов просвітянський захід із пошанування Конституції України та приурочена цій даті презентація книги кандидата геолого-мінералогічних наук, професора Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Володимира Сельського «Багатства надр Івано-Франківщини: з минулого – до сьогодення».

(Чит. 3 стор.)

СЕСІЇ РАД

ЛИШЕ СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ГІЛОК ВЛАДИ МОЖНА РОЗВ'ЯЗУВАТИ ПРОБЛЕМИ КРАЮ

Про це мовилося на *22-ій сесії обласної ради шостого демократичного скликання. Вів її голова обласної ради Василь Скрипничук. Затвердили в новій редакції реґламент Івано-Франківської обласної ради. Внесли зміни до рішення обласної ради від 28. 12. 2012 р. «Про затвердження складу президії обласної ради». Розглянули питання про хід виконання рішень обласної ради, про депутатські запити і про стан виконання рішень обласної ради і цільових програм.*

На запитання депутатів довелося відповідати директорові департаменту фінансів облдержадміністрації Галині Карп, яка доповідала про виконання обласного бюджету за перший квартал нинішнього року, а також про внесення змін до нього.

Викликала критичні зауваження доповідь заступника голови облдержадміністрації Ігоря Зварича про хід виконання угоди щодо реґіонального розвитку Івано-Франківської області між Кабінетом Міністрів України та Івано-Франківською областю. На думку більшості тих, хто взяв участь в обговоренні цього питання, таким ставленням до зафіксованих в угоді власних зобов'язань Кабмін засвідчив дискримінаційне ставлення Уряду до Івано-Франківщини і Західної України загалом.

Робота з виконання угоди визнана недостатньою.

Про стан боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку й результати діяльності органів внутрішніх справ на території області за п'ять місяців цього року поінформував депутатів начальник УМВС в області Олег Сало. Розглянули також питання про хід виконання реґіональної цільової програми профілактики злочинності на 2011–2015 роки.

Депутати вели мову про те, як виконується обласна програма захисту і розвитку української мови на території Івано-Франківської області на 2013–2015 роки, затвердили реґіональну цільову програму «Просвіта: XXI століття» на 2013–2015 роки. Рішення з цього питання і «Програма» будуть опубліковані в «Галицькій Просвіті».

Депутати прийняли заяву обласної ради щодо ухвалення сенатом Республіки Польща заяви з приводу 70-річчя Волинських подій (читайте нижче матеріал «Не відповідає історичній правді») й заяву обласної ради до Кабінету Міністрів України з приводу висловлювання прем'єр-міністра України Миколи Азарова стосовно підняття тарифів на газ для населення Львівської та Івано-Франківської областей, облради яких нібито гальмують організацію видобутку сланцевого газу. Образи й погрози на адресу Івано-Франківської облради всієї громади краю не можуть бути сприйняті прикарпатцями.

Одним із центральних питань був звіт голови ОДА Михайла Вишиванюка про підсумки виконання програми соціально-економічного та культурного розвитку області за 2012 рік і делеґованих обласною радою повноважень. Його інформацію взяли до відома.

Обговорили ситуацію навколо будівництва об'єктів малої гідроенерґетики в області і в рішенні з цього питання рекомендували облдержадміністрації зважено підходити до надання дозволів на будівництво міні-ГЕС, щоби здійснення таких проектів не перетворювалося в наругу над природою, зневагу власників тих енерґетичних підприємств до місцевих жителів.

Депутати підтримали пропозицію свого колеґи Ю. Романюка щодо того, щоб доручити прокуратурі області вивчити питання, хто давав дозволи на будівництво міні-ГЕС у Дземброні Верховинського району.

На сесії затвердили Положення про порядок призначення на посаду і звільнення з посади керівників підприємств, установ, організацій спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області та Положення про порядок обліку об'єктів нерухомого майна на території області. Заслухали інформацію начальника відокремленого підрозділу «Івано-Франківська дирекція залізничних перевезень» державного територіально-галузевого об'єднання «Львівська залізниця» Сергія Пугача про стан залізничних пасажирських перевезень в області. Розглянули й чимало інших, зокрема майнових і земельних, питань – загалом понад 60. 22-га сесія обласної ради завершила роботу.

Н. К.

ПОЗИЦІЯ

ТРЕБА ПОКАЯТИСЬ

18 червня в Івано-Франківську відбулося засідання обласної ради Івано-Франківської обласної організації Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих з участю керівників районних і міських організацій краю. На обговорення було винесене надміру болюче для всіх присутніх питання. Адже обговорювалося звернення народного депутата України Володимира Купчака до виборців одномандатного мажоритарного в/о № 84 з центром у Тисмениці, до якого входять Галицький і Тлумацький райони. І на тому окрузі більше 50 тисяч виборців віддали свої голоси за спільного кандидата від опозиції.

Він став депутатом ВРУ й увійшов в опозиційну фракцію «Батьківщина». Але 6 червня В. Купчак ганебно зрадив своїх виборців, вийшовши з фракції, до якої його обирали. З усього видно, що на вибори він ішов за чиїмось лихим планом, аби розколоти опозицію.

Дискусія була гострою і думки безкомпромісні: Купчак зрадив, продався разом із 50 тисячами людських голосів і перетворився в товар, який купують і можна продати. І як він сміє у своєму зверненні до виборців писати: «Вірю, що ви підтримаєте мене в цьому». Та ні, навіть зрадник зрадника в таких діях не підтримує. Ми грізно засуджуємо ваші дії, товар-Купчак, і радимо як вийти з цієї ситуації. Гроші, які ви взяли за людські голоси, поверніть бюджету, негайно напишіть заяву у ВРУ про зняття з себе депутатських повноважень. І з дня подання цієї заяви більше не з'являйтесь у парламенті. А підіть до церкви і висповідайтеся за вчинений страшний гріх. Лише щире покаяння може принести душевний спокій. А виборці оберуть, сподіваємось, чесного депутата. Цим вчинком ви засвідчите, що ви ще не цілком ниця людина.

Петро ГАЙВАНЮК,
голова Івано-Франківської ОО ВТПВР

ЗАЯВИ

НЕ ВІДПОВІДАЄ ІСТОРИЧНІЙ ПРАВДІ

Заяву сенату Польщі з приводу 70-річчя Волинської трагедії депутати Івано-Франківської обласної ради сприйняли з «глибокою тривогою і справедливим обуренням» і відповіли на неї своєю заявою, ухваленою на сесії обласної ради.

Відзначаючи стратегічність співпраці між Україною та Польщею, депутати наголосили, що це рішення не сприяє добросусідським стосункам і «фактично перекреслює спроби примирення у складних питаннях історичного минулого обох народів, де українці ніколи не виступали як аґресор чи окупант».

Прикарпатські депутати вважають, що заява польського сенату, в якій польсько-український конфлікт означений як «етнічні чистки з ознаками геноциду», не відповідає історичній правді й зроблена «задля сумнівного політичного капіталу», є штучно загостреною дискусією, що грає на руку Росії.

«Ми закликаємо українське суспільство дати оцінку антиукраїнським діям, що сьогодні відбуваються за межами нашої держави, а також п'ятій колоні, якою є сьогоднішній панівний режим, якому байдужі національні інтереси», – йдеться в заяві облради.

Сесія Івано-Франківської обласної ради також пропонує відзначити річницю трагічних подій, пов'язаних із депортацією українців з їхніх етнічних земель у 1944–1947 роках, знищення українських сіл на теренах Холмщини, Надсяння, Лемківщини протягом 1944–1945 років та ухвалити закон України «Про статус депортованих українців».

Польську ж сторону депутати закликають «перейти від взаємних звинувачень до конструктивного діалогу».

**ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!**

**Триває передплата
на газету
«ГАЛИЦЬКА
ПРОСВІТА».**

**Передплатний
індекс – 91083.**

***ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ
(без оплати оформлення):***

***на місяць – 5,93 грн.,
на півроку – 22,83 грн.,
на рік – 44,46 грн.***

**Обласне та міське об'єднання
ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка**

неділя 30 червня

*Хай літа приносять вам веселість
І пахучий та чарівний цвіт!
Хай вам буде милий і веселий
Цей великий неосяжний світ!*

ВІДПОЧИВАЄМО РАЗОМ ІЗ «ПРОСВІТОЮ»

15.00 НД «Просвіта»
Запрошуємо дітей до 12 років на дитячу дискотеку «Щасливе дитинство»

17.00 НД «Просвіта»
Вечір дозвілля «Кому за 40...»

19.00 Вічевий майдан
Концертна програма, присвячена Дню молоді

ІСТОРІЯ І Я

30 червня 1941 року у столиці Західної України – Львові проголосили Акт відновлення Української Держави

ВОЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ...

(УРИВОК ІЗ КНИГИ-ТРИЛОГІЇ «ВО СЛАВУ ЗОЛОТОГО ТРИЗУБА»)

СМІЛИВИЙ ВИКЛИК

...На рідних землях німецьке летунство уже спрямовує на голови українців бомбовий град. Палає у вогні Київ. Фашистські танки, гармати й безжальний німецький чобіт плюндрують землю, нищать мирне українське населення. Нова ворожа орда посягла на Україну.

До серця Західної України – града Львова німці увірвалися вранці 30 червня 1941 року. Та вже під кінець дня у приміщенні будинку товариства «Просвіта», що на площі Ринок, 10, зібралися Народні збори. У залі присутні члени Проводу ОУН, делеґовані Степаном Бандерою, високе львівське церковне духовенство, представники різних політичних партій і громадськість міста. За вікнами будинку на площі Ринок привели до повної бойової готовності українське вояцтво батальйону «Нахтіґаль» – 330 українських вояків забезпечували роботу Національних зборів.

Ярослав Стецько, перший заступник голови Проводу Організації Українських Націоналістів, повідомив народне зібрання, що він уповноважений Провідником революційної ОУН Степаном Бандерою виконати від імені народу України величну історичну місію – проголосити Акт відновлення Української Держави. У залі Народного дому «Просвіти» запанувала тиша. Українські націоналісти кидають у вічі німецькому окупантові сміливий виклик: він має забиратися геть зі слов'янської землі. Ні грізна військова армада, ні гітлерівський рейх, ані будь-який інший наїзник ніколи не пануватимуть на рідних просторах. Ні смертю, ні жорстокими тортурами вороги не залякають український люд. Не встановлять свою зверхність ніколи, бо то є наша земля, бо то є наша Україна. І тільки ми даватимемо лад у своїй хаті.

– Волею українського народу Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує Відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України, – виголошує гордо й урочисто Ярослав Стецько. – Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-большевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена народна українська влада.

Тільки незалежна українська влада ґарантує українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил і заспокоєння його потреб.

На західних землях України твориться українська влада, яка підпорядковуватиметься Українському національному урядові, що створиться у столиці України – Києві – з волі українського народу.

Українська національно-революційна армія, що формуватиметься на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і повний справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів – Степан Бандера!

ДЕРЖАВНЕ ПРАВЛІННЯ

Присутні вислуховують слова історичного Акту відновлення Української Держави стоячи. Після зривається загальний спів українського гімну «Ще не вмерла...».

Народні збори, натхнені героїчним учинком бандерівської ОУН, обирають державне правління, до складу якого увійшли вихідці з усіх українських земель – члени ОУН, представники різних політичних партій, а також безпартійні: Ярослав Стецько – голова державного правління, тобто українського уряду; професор доктор М. Панчишин – перший заступник голови, керівник міністерства здоров'я; Олександр Барвінський – державний секретар міністерства здоров'я; доктор Лев Ребет – другий заступник голови; генерал Всеволод Петрів – міністр оборони; Роман Шухевич і Олекса Гасин – заступники міністра оборони; доктор Володимир Лисий – міністр внутрішніх справ; доктор Кость Паньківський – заступник міністра внутрішніх справ; Микола Лебедь – міністр державної безпеки; Володимир Стахів – міністр закордонних справ; професор доктор Олександр Марітчак – заступник міністра закордонних справ; доктор Юліан Федусевич – міністр справедливості; доктор Богдан Дзерович – заступник міністра справедливості; інженер Юліан Павликовський – міністр народного господарства; маґістр Дмитро Яців і Роман Ільницький – державні секретарі міністрів народного господарства; доктор інженер Євген Храпливий – міністр сільського господарства; дипломований інженер Іларій Ольховий – міністр фінансів; дипломований інженер Андрій П'ясецький – міністр лісництва; професор доктор Володимир Радзикевич – міністр освіти і віровизнань; Олекса Гай-Головко – міністр інформації і пропаґанди, Йосип Позичанюк і Ярослав Старух – державні секретарі міністерства інформації і пропаґанди; Іван Климів-Леґенда – міністр політичної координації; Н. Мороз – міністр пошт і телеграфу; доктор Михайло Росляк – начальник президіальної канцелярії.

Голова державного правління Ярослав Стецько у прикінцевому виступі зробив наголос на тому, що союз із Німеччиною може бути виключно за однієї, але вкрай важливої умови, – коли вона визнає Незалежну Українську Державу та її законно обрану владу. Після визволення Києва і створення загальнонаціонального українського уряду мають бути офіційно вручені саме йому чинні повноваження теперішнього голови державного правління.

Того ж таки 30 червня львівське радіо сповістило громаду міста про історичну подію – проголошення Акту відновлення Української Держави й створення тимчасового правління на чолі з Ярославом Стецьком. Радісна звістка вмить облетіла усі усюди. Дорослі й сивочолі плакали, як діти, – важко було повірити, що вже постала Вільна Українська Держава. Цю незвичайну новину передавали з уст в уста й молили Господа, аби надовго вдержати українське правління.

ГОЛОС ЦЕРКВИ

Поважне українське духовенство промовисто висловило у краю великої сили християнський голос. Митрополит Української Греко-Католицької Церкви Андрей Шептицький, Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви Полікарп Сікорський і Станиславівський єпископ Григорій Хомишин привселюдно визнали Акт відновлення Української Держави. Благословивши цю історичну подію, Митрополит УГКЦ Андрей Шептицький звертається до українського народу з пастирським посланням, яке виголосив при великому здвизі мирян 1 липня в храмі Святого Юра у Львові:

– З волі Всемогучого й Всемилосердного Бога в Тройці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України. Народні збори, що відбулися вчорашнього дня, ствердили й проголосили ту історичну подію. Повідомляючи тебе, український народе, про таке вислухання наших благальних молитов, взиваю тебе до вияву вдячності для Всевишнього, вірності для Його Церкви і послуху для влади. Воєнні часи вимагатимуть ще многих жертв, але діло, розпочате в ім'я Боже з Божою благодаттю, буде доведене до успішного кінця. Жертви, яких потреба конечно до осягнення нашої цілі, полягатимуть передусім на послушному підданні справедливим наказам влади, не противним Божим законам...

В усій Галичині й Волині відправлялися Служби Божі й безперестанно гули дзвони. Під час богослужінь священики зачитували Послання та Благословення ієрархів українських Церков. А після святочного церковного дійства члени ОУН оголошували віруючим текст історичного Акту.

ПОХІДНІ ГРУПИ

Гітлер і поплічники ніяк не могли збагнути, як посміли українські націоналісти наважитись на такий рішучий і вирішальний для них крок – проголосити Самостійну Соборну Державу. Вони ж її вже віддавна замислили зробити своєю колонією, прибрати до рук найцінніші багатства – найродючіші у світі чорноземи, людей перетворити на невільників і єдиноправно господарювати на українській землі. Поки німці були спантеличені такою подією, похідні групи ОУН, рухаючись попереду лінії фронту, встановлюють на звільнених від німецько-большевицької окупації українських територіях українську владу й налагоджують державне життя.

Передбачивши і спрогнозувавши основні поворотні моменти в ході назріваючої між Радянським Союзом і фашистською Німеччиною війни, Степан Бандера вирішує організувати три похідні групи, які з початком воєнних дій вирушають маршовим темпом на Осередні та Східні Землі, покривають їх організаційною сіткою ОУН та розгортають усвідомлену націоналістичну працю. У часі травневого і червневого місяців Провід Організації Українських Націоналістів зорганізовує широкомасштабну підготовчу роботу. Створили три штаби похідних груп, проводять ідеологічний і бойовий вишкіл членів організації, з яких сформовані групи. Вони детально опрацьовують видану у травні Проводом і апробовану Степаном Бандерою інструкцію «Боротьба і діяльність ОУН під час війни», а прийшов час – вирушають на Велику Україну сповнити націоналістичний чин.

Північну групу очолює й готує до маршу Микола Климишин, середню похідну групу – Микола Лемик, південну – Зенон Матла. Досвідчені, віддані справі революційної боротьби бойові командири. Під їхнім керівництвом близько семи тисяч вишколених оунівців вирушають разом із фронтом у трьох головних напрямках. Північну групу Микола Климишин провадить через Луцьк, Рівне, Житомир до столичного града Києва. Із середньою похідною групою Микола Лемик рухається в напрямку Львів–Тернопіль–Проскурів–Вінниця–Черкаси–Полтава–Харків. Шлях південної похідної групи, що її веде Зенон Матла, пролягає через міста Кам'янець-Подільський, Одесу, Кривий Ріг, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Донбас, Крим.

У кожному українському селі чи місті, які покидають під натиском фашистів радянські війська, уповноважені представники похідних груп беруть владу в свої руки: сповіщають населення про відновлення української державності, організовують державні установи – управи. Формують місцеве державне правління – призначають війтів, власну поліцію. Відроджують українське національне життя. Українці сходу й півдня радо зустрічають своїх західних братів, активно включаються у відновлення державності на своїх землях, свідомо згоолошуються до вступу в Організацію Українських Націоналістів, в лавах якої далі крокують дорогою підпільної боротьби з окупантами.

ОКУПАНТ Є ОКУПАНТ

Оговтавшись від шокового удару українських націоналістів у Львові, бо Українська Самостійна Держава аж ніяк не входила у їхні плани, гітлерівці вирішили якнайшвидше її зліквідувати. Перший постріл прогримів у серце ОУН 3 липня. Саме в цей день у Кракові арештовують Степана Бандеру, мотивуючи такий крок домашнім арештом Провідника. Окрема слідча комісія провадить допити.

– Це ви дали наказ творити у Львові Українську Державу та обрати український уряд? – звертається голова слідчої комісії до Бандери. – Акт відновлення Української Держави має бути негайно зліквідований!

– Так. Я віддав такий наказ від імені Організації Українських Націоналістів та його революційного Проводу, – відповів Провідник. – Ми ведемо збройну боротьбу за Самостійну Україну і маємо повне право творити український уряд. Даючи розпорядження, я не спирався ні на жодний наказ, ні на жодну згоду німецьких чиновників, а лише на мандат, що його я отримав від українців. А ухвалу Національних зборів у Львові не має права відкинути ніхто, бо то є воля українського народу і його законне право мати свою власну державу.

Під час першого «знайомства» зі слідчим спеціально створеної фюрером комісії Степан відчув, що його знову неволять. На цей раз – уже нові завойовники. Та йому не звикати до тюремного дому. Скільки вже тих домів за своє життя перейшов – тепер Гітлер надає нове, німецьке, помешкання.

– Не залишать фашисти на волі ні Ярослава Стецька, ні інших провідних членів ОУН, – мислив першої ж ночі під так званим домашнім арештом Степан. – Та й до родини моєї доберуться, бо надто вже шаленіють з перших днів. Своє звіряче нутро задовольняють кров'ю невинного люду, масовими арештами й шибеницями братів наших і сестер. І цей враг прийшов по українські душі. І цьому, німецькому, супостату захотілось шевченкових садків вишневих коло хати. А плугатарів українських, звісно, запряжуть замість волів, щоб перли плуга для їхнього Третього Рейху, для німецької нації. А українська нація як же ж? Для фашистів, як і для московських посіпак, її не існує. Це вони так думають. Ми мислимо інакше. Буде по-нашому.

ВОРОГИ ЗАВОЙОВНИКІВ

Та Степанове серце передчувало лихо. Він був ворогом як для червоних, так і для коричневих завойовників. Полювали і на нього, і на родину – оунівську і славного галицького роду Бандери.

Батька схопили енкавеесівці разом із дочками Мартою та Оксаною о третій годині ночі ще 23 травня. Через кілька днів отця Андрія з дітьми розлучили. А ввечері 8 липня військовий трибунал Київського військового округу виносить у закритому режимі священику Андрію Бандері смертний вирок. Дозволили оскаржувати протягом п'яти днів – розстріляли на другий же день. У протоколі допиту слідчого зробили такий запис, що на запитання про політичні погляди Андрій Бандера гордо відповів:

– За своїми переконаннями – я український націоналіст, але не шовініст. Єдино правильним державним устроєм для українців вважаю Єдину Соборну і Незалежну Україну.

Через півстоліття, 8 лютого 1992 року, прокуратура Незалежної України реабілітує Андрія Бандеру, а Греко-Католицька Церква розпочне беатифікацію особи капелана Української Галицької Армії, «революціонера у рясі» о. Андрія Бандери.

Степанових сестер Оксану та Марту без суду й слідства відправляють етапом у Красноярський край – на довічне поселення. Карають немилосердно і третю сестру, Володимиру, вже пізніше. Її, матір п'яти дітей, з яких найменшій сповнилось лише десять місяців, заарештовують разом із чоловіком Теодором Давидюком. Відбувала термін важкою каторжною працею у таборах Красноярського краю, Казахстану. Не оминула і Спаський табір смерті, проте, на зло катам, вижила. Відбула повний термін покарання – додали ще одне поселення у Караґанді. Коли Володимира з чоловіком щоденно й щоночі дивилася смерті у вічі, їхні дітки маленькі, розділені й розкидані кадебістською рукою яничара-перевертня по московських сиротинцях, просили й благали на колінцях Господа, щоби допоміг їм побачити на білому світі найдорожчих батька й неньку, обняти міцно-міцно і вже більше ніколи не відпускати від своїх сердечок.

Із Кракова Степана Бандеру переправляють до Берліна. І знову допити. І знову спроби гітлерівців відкликати Акт відновлення Української Держави. Та все марно. Провідник не похитнувся. Не піддався на жодні провокації. Після арешту Бандери черга дійшла і до Ярослава Стецька. Він потрапляє в руки ґестапо в серці проголошеної Вільної України – у Львові 9 липня 1941-го. І його везуть на чужину – до Берліна.

– Хто з німецького боку причетний до проголошеного 30 червня Акту Державності у Львові? – допитували слідчі.

– Я не узгіднював проголошення Української державної влади з жодним із німецьких чинників. Я перебрав урядові справи на наказ Провідника ОУН, – почули у відповідь, – тому що в боротьбі за Українську Державність жоден з українських патріотів не потребує наказів. Проголошення відновлення Української Держави було для кожного українця вимогою часу, вимогою національної совісті й національної честі.

У німецькій столиці намагалися схилити Степана Бандеру на свій бік і зректися України способом драконівських тортур над його рідними братами в Освєнцимі. Катували фашистські нелюди по-звірячому. З Василя і Олександра живцем здирали шкіру дротяними щітками, після чого занурювали їх у вапняний розчин. До замордованих родичів додалися розстріляні у Львові й Херсоні брат дружини та рідний брат Богдан Бандера. Водночас почалися масові арешти й самих бандерівців. Їх кидали до тюрем і концентраційних таборів, піддавали нелюдським мукам та кулею у потилицю відправляли на той світ.

На Степана Бандеру чекав табір смерті Освенцим, куди його запроторили 15 вересня 1941 року разом із головою зліквідованого та поарештованого українського уряду Ярославом Стецьком...

...Досвідчені націоналісти водночас проводять вишкіл нових, відданих національній справі, молодих кадрів для організації пропаґандивної роботи й ведення визвольної боротьби на усіх Українських Землях... як ще до війни на Другому Великому Зборі ОУН передбачав Степан Бандера...

Час для організації повстанської боротьби й всеукраїнського руху опору супроти двох ненаситних колоністів-аґресорів наступив. Пророчі ідеї самостійницького чину революційної ОУН з-під стягу Степана Бандери покликали до боротьби нечуваний здвиг народних месників й пронеслися відгомоном через усю Україну. Гомоніла Україна наростаючою хвилею всенародної боротьби...

Подав ***Василь НАГІРНЯК,***
заслужений журналіст України

ЧАС ШЕВЧЕНКА

УКРАЇНСЬКА МРІЯ
ЯК ЗАПОВІДІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(Продовження. Поч. у №№ 23–25)

ЗАПОВІДЬ ШОСТА. ЗНАХОДЬТЕ В СОБІ СИЛИ, ЩОБ БУТИ ОДНОСТАЙНИМИ БОДАЙ ПЕРЕД ЗОВНІШНІМИ ЗАГРОЗАМИ

Про одностайність як про джерело сили йдеться у вірші «Холодний Яр»:

У Яр тойді сходилися,
Мов із хреста зняті,
Батько з сином і брат з братом
Одностайне стати
На ворога лукавого,
На лютого ляха.

Натомість у поемах «Іржавець» та «Чернець» Шевченко роздумує про трагічну нездатність ватажків порозумітися між собою. Як символ роз'єднаних сил йому «явилися» Іван Мазепа і «фастівський полковник» Семен Палій. Сумним фіналом їхніх протистоянь став рік 1709-ий, звідси – скруха, досада, а найголовніше – гіркі докори поета:

Нарадила мати,
Як пшениченьку пожати,
Полтаву достати?
Ой пожали б, якби були
Одностайне стали
Та з фастівським полковником
Гетьмана єднали.

За брак одностайності Шевченко докоряє обом: і Палію, й Мазепі. Але не тільки їм: за цими двома іменами – посполитий люд, «ми». «Якби були одностайне стали»; якби «з фастівським полковником гетьмана єднали», – це сказано про всю націю, про нас.

ЗАПОВІДЬ СЬОМА. ДОРОЖІТЬ ВОЛЕЮ, А КОЛИ ЇЇ НЕМАЄ НАВКОЛО, – ВНУТРІШНЬОЮ СВОБОДОЮ ДОРОЖІТЬ

Поезія Тараса Шевченка – це, як сказали б у Києві і Львові, ціла «Хартія вільної людини». Взірцем вільної людини для нього був Ян Гус, єретик, професор Празького університету, проповідник, який підніс голос на захист рідної віри, за що й був спалений інквізицією. Самопожертва Яна Гуса тим більше вражає, що сам він добре розумів: лід страху й несвободи не одразу покине «простих людей», а хтось із них ще й хмизу підкине до вогнища, на якому спалюють «єретика»... Але все одно: хтось-таки мусить будити темних...

За Шевченковою логікою, є щось страшніше за неволю обставин. Це «щось» – неволя внутрішня, тюрма, збудована у власній душі. Про це, про життя як вічний моральний вибір він писав у вірші «Минають дні, минають ночі...», звертаючись до долі з пристрасним благанням:

Не дай спати ходячому,
Серцем замирати
І гнилою колодою
По світу валятись.
А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні... то проклинать
І світ запалити!
Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше – спати, спати
І спати на волі,
І заснути навік-віки,
І сліду не кинуть
Ніякого, однаково,
Чи жив, чи загинув!

Отакі разючі моральні альтернативи. Сон душі, як відомо, породжує чудовиськ або ж робить людину мертвою заживо. Тому й читаються ці Шевченкові рядки як відчайдушний порив до свободи і того вічного неспокою серця, який і є життям.

Володимир ПАНЧЕНКО,
професор Національного університету «Києво-Могилянська академія»

(Далі буде)

У НД «ПРОСВІТА»

ВАРТИЙ НАСЛІДУВАННЯ

(Поч. на 1 стор.)

У вступному слові професор голова ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь Бойко наголосив на значенні основного документа держави – Конституції у житті народу, в утвердженні державності. Всі громадяни повинні шанувати й виконувати викладені в цьому документі положення.

З конкретною і цікавою за змістом доповіддю про Конституцію України виступив народний депутат I і II скликань, депутат обласної ради, Надзвичайний і Повноважний посол України у двох державах, професор, голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький.

Саме такі виступи – розповіді з розмірковуваннями на науковій основі, з посиланням на конкретні факти, події, учасниками яких була певна частина слухачів, повинні бути звичними у «Просвіті». Степан Васильович наголосив, що конституційний процес проходив дуже важко. Вівся в 1991–1994 роках і тільки у 1996-му була утверджена Конституція. В Основному Законі записано про проголошення нашої незалежності, а не відновлення, як записали у себе держави Прибалтики та інші. Шкода, що у ньому не закладена національна ідея. І все ж нашу Конституцію схвалили європейські держави. Кожен із нас повинен домагатись її виконання.

На жаль, довголітня практика невиконання Конституції у радянський час перейшла частково і до нас, що є недобрим, неконструктивним і призводить до збайдужіння людей. Зі знанням справи, мотивовано промовець відповів на запитання. Цей позитивний, доброзичливий дух виступу С. В. Волковецького підтримав своєю інформацією про Конституцію народний депутат I скликання, депутат обласної ради, письменник, журналіст Дмитро Захарук. Як член конституційної комісії давав ряд конструктивних пропозицій, але не всі були враховані, бо, говорить пан Дмитро, Президенти України хотіли б для себе обов'язків англійської королеви, а прав американського президента. Наше завдання – домагатись, щоб земля була народною власністю і не порушувались права людей. Конституцію треба знати й домагатись її виконання.

Голова Спілки репресованих Петро Гайванюк говорив, що Конституція має задовольнити кожну людину. А порушують Конституцію чиновники. То й до всіх, кого вибираємо, треба ставити вимоги, говорити їм правду. Самим бути чесними, щирими й вимогливими.

Учасників зібрання віршем Олеся Лупія «Самостійна Україна» та піснею «Роде наш красний» привітала Надія Легун – активістка багатьох просвітянських заходів.

Доктор технічних наук Василь Бойко запросив присутніх до участі у презентації книги Володимира Сельського «Багатства надр Івано-Франківщини: з минулого – до сьогодення». Сам він дав високу оцінку книзі й наголосив, що це одна з багатьох праць автора, відзначив сумлінне просвітянство Володимира Костянтиновича. Автор же розповів про збір і аналіз матеріалів, відомостей, поданих у книзі. Тепло відгукнувся про своїх колеґ, з якими працював і працює багато років.

Колишній генеральний директор «Прикарпаттрансгазу» Іван Петраш відзначив, що книга дуже вдала й може бути посібником для навчальних закладів. Широко прокоментував розділ книги «Горючі корисні копалини». Сам працював у Долині з 1956 р. Цікаво розповів про історію видобутку нафти і газу в нашому краї.

Виступають С. Волковецький та В. Бойко

Кандидат технічних наук Юрій Качмар відзначив, що у книзі представлений матеріал за великий період, адже подані відомості ще з 1500 року. Інтерес представляють більше сотні світлин. Цей матеріал буде цікавий майбутньому поколінню.

Краєзнавець М. Рудковський сказав про користь книги для тих, хто пише про історію сіл, міст, вона буде корисна для учнів, написана дуже вдало й доступно.

Просвітянин Б. Сушевський свої міркування про книгу висловив на сторінках «Галицької Просвіти» і «Освітянського слова». Наголосив, що заслуговує подяки професор Борис Маєвський за гарну передмову до видання не тільки як фахівець, але й як доброзичлива людина. Книга глибоко аналітична і за викладеним матеріалом може слугувати своєрідним підручником при вивченні теми «Наш край». У ній є винятково цікаві повідомлення, як, скажімо, те, що у XIX ст. Борислав за видобутком нафти був на третьому місці у світі.

Наша нафта ще у 1500 р. використовувалась у ряді міст для освітлення вулиць, а з 1534 р. – у медицині. Станом на 1881 р. у Галичині вже налічувалось 205 місць із проявами нафти. На окремих родовищах працювало 600–800 робітників. У книзі широко подана інформація про корисні копалини у районах, селах. Тому вона буде корисною не тільки для геологів, але й істориків, лінґвістів, політиків.

Продовжуючи обговорення, професор медуніверситету заслужений діяч науки і техніки Степан Ґеник зазначив, що Володимир Сельський – відомий науковець, його книга – цікава для людей різних професій. Кожен з нас повинен чинити добро для людей.

Професор Степан Волковецький згадав про славний рід Сельських, зокрема тих, що жили у Болехівському районі, й задав цікаві запитання щодо новітніх розробок корисних копалин в області.

Захід відбувся в День медичного працівника. Тож секретар ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Н. Синиця наголосила на активній просвітянській діяльності пана Володимира і його родини, закликала пошанувати його дружину Надію, яка, працюючи заступником головного лікаря лікарні, створювала осередок ТУМ ще 1989 року. Вона висловила вдячність за багатогранну патріотичну роботу цієї родини.

Обговорення книги стало своєрідним семінаром для фахівців і нефахівців із популяризації знань. Саме така методика роботи повинна стати систематичною у «Просвіті».

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, Наталя СИНИЦЯ, *просвітяни*

ДОЛІ

ЧИ ПЕРЕМОГЛИ Б БЕЗ НАС

Юрій Коваленко, який полонив фельдмаршала Паулюса, не став Героєм Радянського Союзу, тому що українець і не пив горілки. Розповідь лише про одного солдата-українця.

ХОЧУ ХУДОЖНИКОМ – НЕ ГЕНЕРАЛОМ

Юрій Миколайович Коваленко народився 13 травня 1926 року. Після закінчення сьомого класу мати віддала Юрка у льотну спецшколу до Києва. 1941 року Коваленко закінчив Київську спеціальну авіаційну школу. Коли німці напали на Радянський Союз, він написав заяву добровольцем на фронт. Але його, 15-річного, відправили додому. Тоді він дописав собі два роки і Печерський військкомат на початку липня скерував його на місячні курси саперів у школу молодших командирів, після закінчення яких призначили командиром взводу мінерів.

Німці вже взяли Житомир і рвалися до Києва. Взводу поставили завдання: замінувати поле за Голосіївським лісом. Під час наступу один німецький танк прорвався через мінне поле і піддав обстрілу радянські позиції. Командир показує на німецького танка: «Сержант Коваленко, это твоя работа?!!»

Довелося виправляти прорахунки. Зв'язав п'ять пляшок із сумішшю Молотова і поповз 300 метрів до танка. Запалив суміш і закинув на броню. Коли танк спалахнув, німці почали вискакувати з люків. Він перших трьох по черзі перестріляв. Четвертого узяв живим. Виявилося, що це командир танкової роти. Полоненого захотів допитатити сам командуючий фронтом Михайло Кирпонос. За цей подвиг Коваленку вручили медаль «За бойові заслуги» й присвоїли звання лейтенанта.

Під час однієї важкої розвідки боєм, у якій загинуло 182 бійці, Коваленко бере у полон німецького кулеметника, за що його нагороджують медаллю «За відвагу» і присвоюють чергове звання.

У Сталінграді для поповнення роти Юрієві Коваленку пропонують рокосовців (колишніх засуджених). Він звертається за порадою до політрука, старшого лейтенанта Сміщука. Той без вагань радить:

– Бери рокосовців. Ці не підведуть. Комуністів-кар'єристів і комсомольських вискочок не бери.

Розвідрота рокосовців стала для Юрія Коваленка дружним родинним домом. І коли його поранив німецький снайпер, він не відлежується в госпіталі, а втікає до своїх рідних розвідників, не дочекавшись закінчення лікування.

На пораненні Юрія Коваленка якийсь майор медслужби зробив сенсацію. Він надрукував у «Віснику воєнно-польової хірургії» статтю із патетичним заголовком «Людина поранена в серце» і розмістив рентгенівський знімок, на якому зображена траєкторія польоту кулі в тілі Юрія Коваленка: від ключиці через ділянку серця і до хребта. Коваленко прочитав її, написав звернення до начальника лікувального закладу: «Прошу виписати мене, оскільки почуваюся здоровим. Уколів не потребую, бо вони нічого не дають. Я йду в свою роту до своїх ґвардійців. У роті я швидше одужаю. Прошу не вважати мій вчинок втечею».

Начальник шпиталю передав цю статтю зі зверненням Юрія Коваленка начальникові Головного політуправління та заступникові наркома оборони Левові Мехлісу – мовляв, дивіться, який патріотизм демонструють радянські бійці у Сталінграді: поранений у серце відмовився від лікування, втік у свою роту!

Мехліс із цією статтею – до Сталіна. Той проглянув, викликає головного хірурга Радянської армії генерал-полковника медичної служби Ніла Бурденка.

Діалог Юркові Коваленку передав сам Бурденко:

– Читали?

– Нет, товарищ Сталин, – відповідає Бурденко.

– Почему?

– Времени нет.

– Так что, у товарища Сталина есть время читать ваши медицинские статьи, а у вас не хватает? Немедленно на аэродром и в Сталинград. Разыскать, спасти и обратно ко мне. Хочу сам посмотреть этого героя.

У Сталінграді знайшли Юрія Коваленка й привели до Бурденка. Після огляду головний хірург пояснив, що Юрія врятувала доля секунди, на яку стиснулося серце. І куля пройшла повз нього, не зачепивши його. Бурденко підшив, підлікував і повіз Юрія Миколайовича, уже в званні капітана, у Москву до Сталіна.

У передній кімнаті був Мехліс, який провів Юрія Коваленка до Верховного Головнокомандувача.

– Это ты, капитан, человек, раненный в сердце? – почав Сталін.

– Да, я, – машинально відповів Юрій Коваленко.

– Как ты думаешь, мы удержим Сталинград?

– Конечно, товарищ Сталин.

– А почему ты так думаешь?

– Потому, что так надо, товарищ Сталин.

Після цього запала довга пауза. Юрій Миколайович, не дочекавшись команди, вирішив сам просити дозволу залишити кабінет.

– Подожди, капитан, я хочу выпить за твое здоровье.

– Я не пью, товарищ Сталин, – почав відмовлятись Юрко.

– А что, по-твоему, товарищ Сталин пьет?

У цей час принесли в кабінет пляшку грузинського вина «Сапераві» й два келихи.

– Это самое лучшее в мире вино, – продовжував Сталін. – А еще оно знаменито тем, что это любимое вино товарища Сталина.

Сталін повільно відпив трохи вина з келиха. Кілька ковтків зробив Юрій Коваленко.

– Ну что, капитан, будешь генералом? – запитав Сталін.

– Нет, товарищ Сталин, не буду.

– А почему?

– Не хочу быть военным.

– А кем хочешь быть?

– Художником...

– Ты, пока послужишь, генералом станешь, а потом... Давай еще раз за здоровье. Будешь жить сто лет и станешь художником...

Після цього келиха Юрко знову попросив дозволу вийти.

– Разрешаю, – кивнув Сталін.

Я – УКРАЇНЕЦЬ!

Тим часом у Сталінграді стало відомо, де розташувався штаб Паулюса. Радисти запеленгували, що німецькі команди ідуть з триповерхового універмагу на розі вулиць Радянської і Пензенської. Навколо універмагу стиснули кільце. Однак прорватись до штабу Паулюса ніяк не вдавалось. Кожен квадратний метр був під прицілом снайперів.

В архівах Сталінградського міськвиконкому знайшли план каналізаційних колекторів. З ними ознайомили Юрія Коваленка й кинули на взяття штабу Паулюса. Через один із люків три бійці взводу на чолі з Коваленком потрапили в каналізаційний колектор і пробралися в двір універмагу.

«Я був першим радянським офіцером, який з двома солдатами увійшов до кімнати штабу й побачив генерала-фельдмаршала барона фон Фрідріха Паулюса – розповідає Юрій Миколайович. – Велика кімната, посередині великий стіл. І він стоїть: високий, стрункий, років за п'ятдесят. Він глянув на нас, забрьоханих, у валянках, шапках-вушанках, кожушках, все зрозумів і опустив погляд.

– Ви – полонені. Прошу здати особисту зброю, – скомандував я.

Паулюс мовчки зняв ремінь, на якому висіла кобура з маленьким браунінгом. Я відгорнув кожуха, одягнув ремінь на себе (пізніше я просив Ватутіна і Єрьоменка, щоб цей ремінь лишили мені, але не залишили).

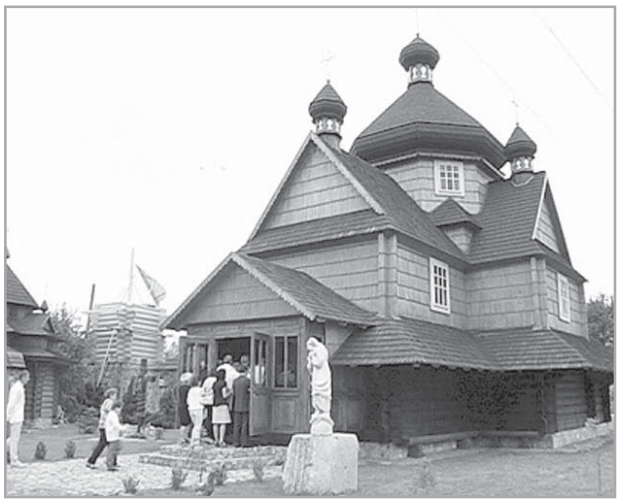
Потім зателефонував керівництву й доповів про арешт фельдмаршала. Надійшла команда, куди виводити. Пам'ятаю, тоді в одній із московських газет – чи то в «Правде», чи в «Красной звезде» – була стаття під заголовком «Вони взяли в полон Паулюса». Було ще чотири фотографії: ми всі у кожушках стоїмо. Представили всіх чотирьох до звання Героя Радянського Союзу. Приємно було, що там говорити».

Володимир СТЕПАНЕНКО

(Далі буде)

ДУХОВНЕ

ОСВЯТИЛИ ДЕРЕВ'ЯНЕ ДИВО

У день празника Христового Вознесіння в Коломиї владика Василій Івасюк освятив храм у Коломийсько-Чернівецькій єпархії УГКЦ – дерев'яну церкву Вознесіння.

На околиці Коломиї розташоване справжнє архітектурне диво – гуцульське мале село зразка XVII століття. Ґаздують тут працівники місцевого кооперативу «Зодчий» під орудою лауреата Державної премії України в галузі архітектури та будівництва Івана Озарука. А ще тут ведуть господарство, є ставок, пасіка, три криниці, дерев'яна капличка, простора гуцульська ґражда, де розміщений Музей гуцульських старожитностей. За словами І. Озарука, мета цього вельми цікавого культурного центру – ознайомлення молодого покоління українців з багатством неповторної самобутності гуцулів.

Ошляхетненням цієї культурно-просвітницької оази і стала новопостала гуцульська церква, яку звели за канонами давньої гуцульської архітектури, в чому й унікальність її. Зусилля і старання до зведення святині доклали власники кооперативу, а ще – невеличка громада парафіян. Вніс свою лепту і блаженної пам'яті владика Миколай.

Храм гармонійно вписується в ландшафт гуцульського села зразка XVII століття.

Р. І.

ВПЕРШЕ

ДОБРО ДОБРОМ ВІДГУКНЕТЬСЯ

В Івано-Франківську пройшла презентація першого в історії Прикарпаття документального фільму «З чистих джерел» (з циклу «Хорове мистецтво Прикарпаття») про історію хорових колективів з 1939 року. Ідея створення фільму, а також написання сценарію належить маґістру кафедри хорового диригування ім. В. Їжака Інституту мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника Ользі Терешкун, а режисер цієї документальної стрічки Мирослав Бойчук – засновник громадського Інтернет-бачення «Франківськ-ТБ». На презентацію в «Grandcafe» театру-кіно «Люм'єр» завітали працівники кафедри ім. В. Їжака на чолі з завідувачем кафедри Любов'ю Серганюк, працівники музичних закладів міста, учасники багатьох мистецьких і хорових колективів, музикознавці, представники преси та всі охочі.

Переповнений зал із цікавістю й захопленням сприймав історичні документальні кадри, які доповнював текст, начитаний молодою журналісткою Олею Котюк. З історичного минулого поставали перед глядачем хорові колективи, котрих, на жаль, на сьогодні вже немає, як і немає відданих хоровій справі диригентів: Івана Атамана, Ярослава Крушельницького, Василя Шиптура, Богдана Волосянка, Василя Їжака, Івана Легкого, Володимира Пащенка...

Старі кадри повертали в часи, коли хорове мистецтво було одним із основних важелів впливу на формування культурного середовища, пропаґування національних цінностей. З екрану промовляли корифеї хорової справи, які, дякувати Богові, сьогодні ще з нами. Це – Іванна Сенко, Володимир Зварун, Оксана Маланюк, Юрій Серганюк, Ольга Ничай. Багато митців діляться своїми роздумами про стан хорової справи сьогодні, порівнюючи, аналізуючи й доводячи, що нині цей пласт культури має бути підтриманий суспільством, державою і українцями.

Фільм є добрим початком великої справи, адже ще багато не досліджено, а в національних українських джерелах формується наша культура, наш менталітет, наша філософія життя. Приємно зазначити, що багато людей надали світлини, приміщення для зйомок, записи програм. Тож щира подяка Першому Національному каналу України, ОТБ «Галичина», ОДТРК «Карпати», Львівській телерадіокомпанії, Тисменицькому телебаченню, Студії Мирослава Бойчука, а також усім митцям, котрі надали багато матеріалів – Б. Шиптуру, Н. Семенкович, О. Івасіву, В. Приймаку, О. Маланюк, Л. Серганюк, В. Атаману, О. Турянській, Д. Крушельницькій, О. Ничай, І. Сенко, В. Кващуку, Г. Карась, Н. Фьодоровій, Р. Фіцайло, А. Ласійчук, О. Мельник, В. Манику, В. Приймаку, власникам «Світлиці мулярової» (В. та І. Качкан). Саме завдяки багатьом цей фільм вийшов змістовним, хвилюючим, ілюстративним і навчальним.

Учасники презентації були одностайними, що такі стрічки потрібні й кожен зацікавлений міг би внести інвестицію для доброї справи. Задум і напрацювання є, тож до роботи.

Ганна КАЙДАН

ПОРИ РОКУ: ЛИПЕНЬ

ПОЛОВІЮТЬ ЖИТА І ДУША РОЗКВІТА

У морі зелені та яскравих квітів по тінистих лісах, гаях, світлих луках і схилах бродить липень. Цей найспекотніший у наших краях місяць часто називають маківкою літа. Доцвітає красуня липа серцелиста – отже, настала друга половина літа. Липень славиться першими плодами копіткої праці хліборобів, городників, садівників. У спекотний полудень літо ніби притомлюється й відпочиває. Дрімає біля блакитної гладі річок та озер, милуючись візерунками з багатобарвних віночків квітів на смарагдовому оксамиті трав. Луки в цей час починають п'янити якимсь своєрідним букетом ароматів свіжоскошеного сіна. Владно в свої права вступає пора збору лісових ягід і літніх грибів. Відкриваються багатющі комори дарів природи. У липні ще плодоносить всюдисуща суниця. Її ягоди – запашні, напоєні й прогріті золотим сонячним промінням, смачні й цілющі, корисні та дієтичні.

Щойно викине рожеві «свічки» іван-чай, сміло вирушайте за чорницею в хвойні ліси. Та ще більше при лісових галявинах і вирубках вражають малинники, всіяні суплідцями запашних соковитих кістянок. Заготовляти їх треба тільки в суху погоду. Терпко пахнуть чорні ґрона смородини. Ними ласують рябчики, глухарі, тетеруки, куниці, лисиці, ведмеді.

Про користь лісових ягід і їхні цілющі властивості для людського організму не доводиться говорити, вони – загальновідомі. Досліди показали, що крім ряду корисних властивостей, чорниці мають у собі речовини, які сприятливо впливають на гостроту зору. Та не лише радість збирання лісових ягід принесла нам друга половина літа. Розпочинається захоплююче тихе полювання за надзвичайно смачним «рослинним м'ясом» – літніми грибами. Коли пройдуть дощі й над лісом зависає туман, – правдива ознака того, що грибний урожай щедрий.

У липні всі види риб уже віднерестилися. Погода, зазвичай, встановлюється сприятлива для риболовлі й відпочинку і, головне, стійка.

Цієї пори можна ловити будь-якою дозволеною літньою снастю. Та особливо бажаний липень для шанувальників поплавчанки, коли на тихій воді ранковими й вечірніми зорями видно найменший порух поплавка.

Теплі ночі ще короткі, й їх звабливо провести на березі річки, біля багаття. Якщо хмиз вологий, то досить посипати його сіллю – і дрова горітимуть на славу.

У липні половіють хліба, у зеніт вступає пора жнив. Сонце звертає на зиму, а літо – на спеку. Тремтить гаряче повітря, ніжаться на сонці квіти, приспані бджолино-джмелиною симфонією і власними фітонцидами. Духмяний запах вабить, чарує, збагачує цілющими властивостями повітря. Отже, радісних і приємних, корисних і повчальних зустрічей із рідною природою!

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Тепло буде вдень, якщо вранці туман стелиться по воді, бджоли сидять на стінках вуликів, а коли латаття ледь-ледь піднімається над водою – по обіді дощитиме. Ранкова трава в низинах суха – наступної ночі буде дощ.

До пізньої ночі сюрчать коники, кажани довго літають після заходу сонця, павук снує нову павутину – буде завтра ясно й тепло.

Хвиля б'є проти течії, ворони злітає під хмари, шумить ліс без вітру, темнішає сонячне проміння, з'являється низька веселка, корови сильно напасаються в передвечір'ї – до близької негоди.

Глухий грім – до тихого дощу, дзвінкий – до зливи, безперервний – попередження про град. Про градобій свідчать великі темні хмари, які рухаються під час грози з шумом, а також коли між ними трапляються білі.

Коли багато горіхів і мало грибів, – бути зимі сніжною й суворою.

7 липня (Івана): сильна роса – на врожай огірків; дощить – до неврожаю; гроза – малий урожай горіхів, до того ж вони будуть порожніми.

10 (Самсона): дощить – до бабиного літа буде мокро.

12 липня (Петра): спека – на теплу осінь, дощитиме – сінокіс буде мокрим, після Петра замовкають соловейко і зозуля.

20 (Хоми і Євдокії): якщо дощ, то надовго.

21 (Прокопа): якщо дощ, то хліб у копах може прорости.

26 (Гаврила): сильна злива з грозою – до дощової осені.

Подав професор ***Ярослав ГЛАДУН***

ЮНІ ТАЛАНТИ

ПІСНЯ ДАЄ МЕНІ КРИЛА

Вероніка Бучка відмінно навчається в ЗОШ № 12 та опановує не тільки шкільну програму, а й бере участь у предметних олімпіадах, поглиблено вивчає англійську, німецьку та польську мови й мріє стати співачкою і співати пісні мовами народів світу.

Змалку батьки зауважили в донечки вокальні здібності й потяг до музики, тож записали до школи мистецтв при школі-ліцеї № 23, де Вероніка вчилась грати на фортепіано. Згодом дівчинка вирішила займатись вокалом, їй дуже подобалось співати й відчувати задоволення від захоплених оплесків глядачів. Вчителька з вокалу ДМШ № 1 Олена Кісільова порекомендувала вчитись і в школі по класу фортепіано, щоб мати повну музичну освіту. Тож доводиться наздоганяти своїх ровесників наполегливою працею і щоденним відвідуванням музичної школи. Але це подобається, бо є результати.

Разом з улюбленою вчителькою Вероніка підготувала чимало музичних творів українських композиторів до конкурсу ім. М. Лисенка, «Дивосвіт», а також пісень на вірші польської поетеси М. Конопніцької, ім'я якої має літературно-музичний фестиваль в Польщі, куди щороку запрошують вихованців Олени Кісільової.

У Вероніки є польські корені, тож у фестивалі національних меншин «Всі ми діти твої, Україно», який щороку проводить департамент освіти і науки облдержадміністрації, дівчинка представляє польську громаду, дарує прекрасні пісні польською мовою і виборює призові місця. Вероніка – активна учасниця культурних заходів, які проводить польське освітньо-культурне товариство ім. А. Міцкевича, а також виступає в обласній науковій універсальній бібліотеці ім. І. Франка та обласній бібліотеці для юнацтва, а також – на сценічних майданчиках міста.

Хай збуваються твої мрії, Вероніко, квіточко співоча, відкриваються тобі великі сцени й приходять успіхи.

Зорина ФЕРНЕГА

Вероніка Бучка – учениця ДМШ № 1 і ЗОШ № 12

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЛИПЕНЬ

1 ЛИПНЯ

День архітектури України. Всесвітній день архітектури.

85 років від дня народження **Петра Вакалюка** (1928–1981), лікаря, вченого, доктора медичних наук, професора Івано-Франківського медичного інституту, уродженця с. Іллінці Снятинського району.

2 ЛИПНЯ

60 років від дня народження **Марії Корпанюк,** поетеси, члена НСХУ (1982), старшої викладачки кафедри мистецьких дисциплін Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, лауреата обласної премії в галузі мистецтва, архітектури та дизайну імені Ярослава Лукавецького, уродженки м. Галич.

4 ЛИПНЯ

150 років від дня народження **Юліана Панькевича** (1863–1933), професійного художника-графіка, який подорожував і жив у селах Галицького і Рогатинського районів, де намалював багато портретів, пейзажів, жанрових малюнків.

5 ЛИПНЯ

55 років від дня народження **Марії Вуянко,** історика, археолога, музеєзнавця, членкині «Союзу українок», почесної союзянки, авторки монографії «Монастирі Івано-Франківська (Станиславова). Перша половина XX ст.» та «Успенська церква в Крилосі: сторінки історії», уродженки с. Остриня Тлумацького району.

7 ЛИПНЯ

Різдво св. Йоана Хрестителя (свято Івана Купала).

120 років від дня народження **Симеона Лукача** (1893–1964), єпископа Греко-Католицької Церкви, мученика, 27 червня 2001 р. зарахованого папою римським Йоаном Павлом II до лику блаженних, уродженця с. Старуня тепер Богородчанського району.

65 років від дня народження **Павла Федюка** (1948–2007), письменника, автора збірок новел «Нічна зозуля» (1998) і «Самотня зірниця» (1994), уродженця с. Рунґури Коломийського району.

12 ЛИПНЯ

Верховних апостолів Петра і Павла.

14 ЛИПНЯ

75 років від дня народження **Мирона Левицького,** педагога, мистецтвознавця, наукового співробітника Науково-методичного центру культури Прикарпаття, уродженця с. Журів Рогатинського району.

16 ЛИПНЯ

Річниця ухвалення Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України (1990).

65 років від дня народження **Марії Стеф'юк,** співачки, народної артистки України (1979), лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка (1988), з 1972 р. – солістки Київського театру опери та балету, уродженки с. Рожнів Косівського району.

20 ЛИПНЯ

160 років від дня народження **Петра Огоновського** (1853–1917), педагога, дійсного члена НТШ, автора перших фахових підручників українською мовою, уродженця с. Чагрів тепер Рогатинського району.

150 років з дня видачі **Валуєвського циркуляра** російського уряду про заборону друкування українською мовою.

22 ЛИПНЯ

110 років з дня смерті **Корнила Устияновича** (1839–1903), художника і поета.

24 ЛИПНЯ

Рівноапостольної Ольги, княгині київської.

85 років від дня народження **Володимира Грабовецького,** історика, академіка АН вищої школи України, доктора історичних наук, почесного професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, автора численних праць з історії України та Прикарпаття, члена НТШ, почесного члена дванадцяти наукових товариств, організатора Музею Олекси Довбуша, лауреата премії імені Василя Стефаника (2001), обласної краєзнавчої премії імені Володимира Полєка (2010) та інших, уродженця с-ща Печеніжин Коломийського району.

65 років від дня народження **Романа Андріяшка,** заслуженого журналіста України, генерального директора Івано-Франківської облдержтелерадіокомпанії (1990–2008), члена НСЖУ, уродженця с. Рунґури Коломийського району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)